

DÖVİZ KURUNUN DIŞ TİCARET KOMPOZİSYONU ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Hande UZUNOĞLU

Erdem ALPTEKİN

Giriş

Döviz kurlarındaki değişimler sonucunda ülke dış ticareti ve dolayısıyla ülke ekonomisi yakından etkilenmektedir. Hangi döviz kuru rejiminin uygulanacağı ve ulusal paranın yabancı para karşısındaki değerinin ne olacağı konusu, özellikle dış ticareti etkilemektedir. Uygulanan döviz kuru rejimi ile ülkelerin dış ticaret kompozisyonları arasında kuvvetli bir ilişki bulunmaktadır.

Özellikle gelişmekte olan ülkelerde, dış ticaret açıkları önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmakta, cari açığın finansmanı sorununa neden olmaktadır.

Döviz kuru rejimi, bir ülke parasının gerçek değerinin belirlenmesinde önemli bir araç olup, ekonomiyi birçok yönden etkilemektedir. Bu yüzden, bir ekonomide döviz kuru rejiminin seçimi yaşamsal bir öneme sahiptir.

Gelişmekte olan ülkeler için en uygun döviz kuru nedir? Dış ticarete ve ülke ekonomisine en uygun rejim hangisidir? Dalgalı ve sabit kur rejimlerinin avantaj ve dezavantajları nelerdir? Bunlar Türkiye gibi birçok gelişmekte olan ülkenin döviz kuru rejimleriyle ilgili olarak karşı karşıya olduğu temel sorulardan bazılarıdır.

Döviz Kuru-Dış Ticaret İlişkisi'nin Teorik Altyapısı

Döviz kuru artışının dış ticaret dengesini olumlu etkileyeceği yorumu, uluslararası ekonomi literatüründe kabul görmektedir. Kabul edilen genel yaklaşıma göre; ulusal paranın değerlenmesi (yabancı paranın eksik değerlenmesi) ülke ithalatına olumlu etki ederken, tam tersine ulusal paranın eksik değerlenmesi (yabancı paranın değerlenmesi) ise ülke ihracatına olumlu etki etmektedir.

Marshall-Lerner (M-L) koşulu olarak bilinen geleneksel yaklaşımda, ihraç malları ve ithal malları talep elastikiyeti birden büyük olduğu sürece, devalüasyonun ülkenin dış ticaret dengesine katkı yapacağı ifade edilmektedir.

J-eğrisi hipotezi ile, reel döviz kurundaki değişimler ile kur oynaklığının dış denge üzerindeki etkileri incelenmektedir. Literatürde kısa dönem fenomeni olarak bilinen bu sürece J eğrisi adı verilmektedir. Ulusal para biriminin değerinde meydana gelen değişimler ile dış ticaret dengesi arasındaki ilişki, J Eğrisi Hipotezini doğrulamıştır. J-eğrisi yaklaşımına göre, devalüasyon dış ticaret açığını azaltıcı bir etkide bulunmaktadır.

Cari açık artışının ardından gelen parasal değer kayıpları cari açığı belli bir zaman sonra dengeye ulaştıracaktır. Denge noktasına varıncaya kadar izlenen yol J harfini andırmaktadır.

M-L koşulu ve J eğrisi etkisi iktisatçılarca tartışılmakta olup, genellikle ülkelere göre değişim göstermektedir. Döviz kuru ve dış ticaret dengesi arasındaki teorik ilişki, M-L koşulunu ve J eğrisini doğruladığı gibi, zaman zaman geçersiz de kılmaktadır.

Devalüasyon sürecine giren ülkeler, devalüasyon kararı vermeden önce gerekli tüm ekonomik tedbirleri, özellikle iç fiyatların yükselme eğilimlerini en aza indirebilmek amacıyla gerekli hazırlıkları yapmak zorundadırlar.

Ülkemize bakıldığında geçmiş dönemde gerçekleşen devalüasyonlar sonucunda ortaya çıkan olumsuz etki, devalüasyonun olumlu etkisinden daha fazladır. Ülkemizde, devalüasyonlar sonrasında iç fiyatlar yükselmiştir.

Özellikle gelişmekte olan ülkelerde dış ticaret açıkları önemli bir sorun olarak güncelliğini korumaktadır. Bu nedenle, ihracatı kur hareketleri aracılığıyla artırmak uygun bir politika olarak düşünülmektedir.

Gelişmekte olan ülkelerde döviz piyasalarına yapılan resmi müdahalelerin döviz kurları üzerindeki etkileri, gelişmiş ülkelere göre daha fazladır. Gelişmekte olan ülkelerin döviz piyasalarındaki işlem hacmi, gelişmiş ülkelerin işlem hacminden daha düşük olduğu için, büyük hacimli olmayan müdahaleler dahi kurların düzeyine etki edebilmektedir.

Döviz Kuru - Dış Ticaret İlişkisinde Türkiye Örneği

Türkiye’de de döviz kuru- dış ticaret ilişkisi, uluslararası literatürle örtüşmektedir. Ulusal para, değer kazandığında (kaybettiğinde) dış ticaret açığı artmaktadır (azalmaktadır).

Türkiye’de döviz kuru hareketleri, dünya ile karşılaştırıldığında çok yenidir. Konvertibiliteye geçiş ve banka mevduatlarında döviz bulundurulmasının geçmişte henüz yaklaşık 20 yıllık bir süreci geride bırakmıştır.

Ülkemizde 2001 yılından beri dalgalı kur rejimi uygulanmaktadır. Ancak döviz kuru rejiminin tamamen esnek olmadığı, Merkez Bankası tarafından piyasanın istikrarını bozduğu düşünüldüğü zaman piyasaya müdahaleler gerçekleşmektedir.

Türkiye 24 Ocak 1980 Kararlarından sonra ithal ikameci politikaları terk etmiş, bunun yerine ihracata dayalı sanayileşme politikasıyla birlikte ekonomik büyümede ihracatı ön plana çıkarmış ve ihracat hacminde büyük bir artış yakalamıştır.

Tek parti iktidarları zamanında güçlü büyümeyle beraber ihracatın da artırılması benimsenmiş ancak bugün ihracat 130 milyar doları aşmasına rağmen yapısal sorunlarını aşamamıştır.

Türkiye dış ticaretinde yaşanan sıkıntının bir bölümünün küresel kriz nedeniyle ortaya çıkan talep yetersizliğinden kaynaklanırken, bir bölümünün ise hem ihracat hem de ithalatta riski üstlenen taraf olunmasından kaynaklandığı belirlenmiştir.

Türkiye'nin 2008'de gerçekleştirdiği ihracatın yaklaşık yüzde 60'ında, ihracatçı için en riskli yöntem olarak kabul edilen, mal mukabili ödeme yöntemi kullanılmıştır. 2008'de gerçekleştirdiği ithalatın ise yaklaşık yüzde 50'sinin finansmanında ise, ithalatçı için en riskli yöntem olarak kabul edilen, peşin ödeme yöntemi kullanılmaktadır.

Güçlü ekonomiye Geçiş Programı'nın öngördüğü yüksek faiz- düşük kur politikasını 2001'den beri uygulayan ülkemiz ekonomisi, bu politikanın faydasını sıcak sermayeyi yüksek reel faiz sayesinde çekerek görmüştür. Ancak bu durum kur baskısı nedeniyle ihracatçıyı dış piyasaya daha düşük fiyat vermeye zorlamıştır. Düşük kura dayanan politika, üretimin ithalata dayalı olarak yapılması ve ihracatla ithalat arasındaki makasın açılmasına neden olmuştur.

Elbette ihracat yapabilmek için yurtdışından ara mal veya hammadde ithal etmek düşünülebilir ancak günümüzde bu oran çok yukarılara tırmanmıştır. Bu durum Türk sanayicisi önünde büyük bir engel teşkil etmektedir. Kendi malını üretemeyen, markasını yaratamayan, katma değer üretemeyen ve fason çalışan Türk şirketleri gün geçtikçe artmaktadır.

TL'nin her geçen gün değerlenmesi nedeniyle dolar kurunun düşük seyretmesi ve üretimde giderek artan biçimde ithal ara malına bağımlılığın olması, ithalatın faturasını kabartmıştır. Yüksek faizin varlığı ve TL'nin aşırı değerlenmesi, ihracatçının kar marjlarını iyice aşağı çekmiştir.

Toplam ihracattaki sert düşüşte, özellikle Avrupa Birliği üyesi ülkelere yapılan ihracatın azalması etkili olmuştur.

Döviz kuru ile ihracat arasında bazı dönemlerde bir ilişki görülememesinin bir diğer nedeni de ihracat hacminin sadece döviz kurundan değil, onunla birlikte girdi maliyetleri, verimlilik, üretim kapasitesi, fiyat politikası, dış talep ve uluslararası piyasaların yapısı gibi faktörlerden de etkilenmesidir. Bu nedenle diğer iktisat politikası araçlarıyla yeterince desteklenmeyen bir döviz kuru politikası dış ticaret dengesini sağlamada yeterince etkili olmamaktadır.

Türkiye ekonomisinde gerçekleşmesi planlanan hızlı büyüme hedefi doğrultusunda döviz kuru rejimi ve döviz kurunun değerinin ne olması gerektiği soruları, tartışmalara neden olmuştur.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın 2001 sonrası dönemde, dalgalı kur sisteminin mantığına uygun olarak, döviz kurlarını para politikası aracı olarak kullanmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. Müdahalelerin reel döviz kurları üzerindeki etkileri dikkate alındığında Türkiye'de, döviz kurlarının halen büyük ölçüde kısa vadeli sermaye akımlarının etkisi altında belirlendiği, ortaya çıkmaktadır.

Türkiye'de devalüasyonlar;

- Ekonomik kriz,

- Ekonomik durgunluk,
- Cari açık
- Karşılanamayan döviz talebi

nedeniyle gerçekleştirilmiştir.

J-çizimi yaklaşımının öngörüsüyle devalüasyon, dış ticaret açığını azaltmaktadır. Ancak bu etki kalıcı olamamaktadır. Türkiye’de yapılan devalüasyonlar, ekonomiyi genel anlamda pozitif etkilememiş, beklenen sonuçlar alınamamış ve ekonomik krizler aşılammıştır.

Ülkemizin büyüme paradigması, “ihracata dayalı büyüme” modeline dayanmaktadır. Ancak buna rağmen ülkemizde yıllardır ihracat yerine ithalatı destekleyici politikanın hakim olduğu görülmektedir.

Temel hedefimiz yapısal sorunlardan arınmış bir ihracat modeline sahip olmaktır. En çok ithalat yaptığımız 5 ülke Rusya, Almanya, Çin, ABD ve İtalya’dır. Rusya’dan 5 alıp, 1 satarken, Çin’den ise 11 alıp, 1 satılmaktadır. Çin ve Rusya ile olan dış ticaret açığımız kabul edilebilir seviyede değildir. Rusya’nın dış ticaret açığımız içindeki payı % 35 iken Çin’in payı ise % 20’dir.

Türkiye ilk 6 ayda, 62,3 milyar dolarlık ithalatının yüzde 49,4’ünü, 6 ülkeden yaptı. Altı ülkeden ithalat toplamı 30,8 milyar doları buldu. Türkiye’nin ithalatında geleneksel pazarlar ağırlığını korurken, Rusya, Almanya ve Çin ilk 3 sırada yer aldı.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerinden yapılan hesaplamalara göre, Türkiye ocak-haziran döneminde Rusya’dan 8,8 milyar dolarlık ithalat gerçekleştirirken, Almanya’dan 6,2 milyar dolarlık, Çin’den 5,5 milyar dolarlık ithalat yaptı. Rusya’nın Türkiye’nin ithalatındaki payı yüzde 14,1, Almanya’nın yüzde 9,9, Çin’in ise yüzde 8,8 oldu. Türkiye söz konusu dönemde ABD’den 4 milyar dolarlık, İtalya’dan 3,3 milyar dolarlık, Fransa’dan 3,1 milyar dolarlık ithalat gerçekleştirdi.

Türkiye dış ticarete yedi ülkeye verdiği açık ile altı ayda 20 milyar 224 milyon 180 bin dolar döviz kaybına uğradı. Ocak-Haziran döneminde Rusya, Çin, ABD, Almanya, Güney Kore. Rusya ve Japonya’ya 1 ile 7.3 milyar dolar arasında değişen tutarlarda dış ticaret açığı veren Türkiye’nin bu ülkelere verdiği açık, toplam dış ticaret açığının yüzde 138.7’sine karşılık geldi.

Türkiye geçen yıl 132 milyar dolarlık ihracatıyla dünya ihracat liginde bir basamak atlayarak 32’nci sıraya yükseldi. Dünya ithalat liginde ise bir sıra gerileyen Türkiye, 202 milyar dolarla 20’nci sıraya yerleşti.

Türkiye genel emtia ticaretinde dünyanın 20’nci büyük ithalatçısı oldu, Türkiye’nin ithalatı 2008’de bir önceki yıla göre yüzde 19 arttı. "27 AB ülkesi içi ticaret hariç" yapılan dünya ihracatçı ülkeler sıralamasında ise Türkiye 22’nci oldu. Çin, Hindistan ve Rusya gibi büyük pazarların yanı sıra Türki Cumhuriyetler, Afrika ve Latin Amerika gibi yeni pazarlara yönelmemiz gerekmektedir.

AR&GE BÜLTEN 2009 AĞUSTOS – EKONOMİ

Kurların geçen seneki kadar olmasa da düşük seviyelerde devam etmesi ihracatçılarımızı endişelendirmektedir. Krizin devam ettiği bu süreçte ihracatçılarımız, ekonomimize çok değerli dövizler getirmektedir. Ancak, düşük kur nedeniyle bir kısım dövizimizin ithalat aracılığıyla dışarıya gittiğini geçmiş deneyimlerimiz bize düşük kur politikası üzerine bazı ipuçları vermektedir.

İhracatı arttırmanın sadece kur ayarlamaları ile yapılamayacağı gerçeğini birçok test bizlere göstermektedir. Bu amaçla;

- Dış ticaret sektörlerinde verimliliği artırıcı çalışmalar yapılması,
- Teknolojik yatırımın özendirilmesi,
- Nitelikli işgücüne önem verilmesi,
- Alt yapı ve kurumsal düzenlemelerin tamamlanması,
- Marka yaratmak için çalışmalar gerçekleştirilmesi,
- Gümrük Birliği'nden daha etkin yararlanılabilmesi
- İhracatçılara uzak yol navlun desteği verilmeli
- Pazar araştırması desteği arttırılmalı
- Eximbank kredilerinin kapsamı genişletilmeli
- Dış kaynağa bağımlı ve yüksek cari açıklar veren büyüme modelimiz enin boyuna tartışılmalıdır.

gerekmektedir.

Döviz Kuru- Dış Ticaret İlişkisinde İzmir Örneği

Türkiye ekonomisinde çok önemli bir yere sahip olan İzmir'in, dış ticaret potansiyeli ile ülkemizin kalkınmasındaki rolü göz ardı edilemez. 2008 ve 2009 yılları ilk yarısında gerçekleştirilen ihracata bakıldığında; 2009 yılında İzmir'in ülke genelinde 3. sırayı yükseldiğini görüyoruz.

Tablo 1. En Çok İhracat Yapan 10 İlimiz (Bin ABD Dolar)

Sıra No 2008	Sıra No 2009	Şehir	2008 Yılı Ocak-Haziran	2009 Yılı Ocak-Haziran
1	1	İstanbul	37.955.525	25.879.508
2	2	Bursa	6.446.257	3.998.860
4	3	İzmir	4.581.366	2.645.708
5	4	Ankara	3.791.313	2.131.537
3	5	Kocaeli	2.779.520	1.823.150
-	6	Belirsiz	1.919.752	1.621.300
7	7	Gaziantep	1.516.531	1.382.486
9	8	Hatay	1.135.865	744.948
6	9	Sakarya	827.571	737.962
8	10	Denizli	633.502	668.135
10	11	Adana	633.502	505.039

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)

Not: Firma vergi kimlik numaralarının bağlı olduğu ile göre

AR&GE BÜLTEN 2009 AĞUSTOS – EKONOMİ

Ancak 2009 yılında ülke genelinde de olduğu gibi İzmir'in ihracatında da, başta en çok ihracat yaptığımız AB ülkeleri olmak üzere, gelişmiş ülkelerde yaşanan ekonomik durgunluk nedeniyle düşüş gerçekleşmiştir. İzmir'in ihracatında 2009 yılı Ocak-Haziran döneminde bir önceki yıla göre yüzde 42'lik bir düşüş olmuştur. 2009 yılının ilk 6 ayında İzmir'in yaptığı ithalat bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 43 oranında azalmıştır. Bununla birlikte; ülke genelinde İzmir'in sıralamasında herhangi bir değişiklik olmamıştır.

Tablo 2. En Çok İthalat Yapan 10 İlimiz (bin ABD Dolar)

Sıra No 2008	Sıra No 2009	Şehir	2008 Yılı Ocak-Haziran	2009 Yılı Ocak-Haziran
1	1	İstanbul	58.539.980	32.788.929
3	2	Ankara	11.362.265	7.922.047
2	3	Kocaeli	13.928.550	6.171.698
4	4	Bursa	5.155.636	2.968.425
5	5	İzmir	4.533.461	2.557.394
-	6	Belirsiz	-	1.791.990
6	7	Hatay	1.463.174	1.561.070
7	8	Gaziantep	1.358.608	947.865
8	9	Adana	1.106.874	789.845
10	10	Zonguldak	971.243	743.621
9	13	Sakarya	1.044.723	367.667

Kaynak:Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)

Not: Firma vergi kimlik numaralarının bağlı olduğu ile göre

İzmir'in dış ticaret dengesi 2009 yılı ilk ayında 88.314 bin ABD dolar'a ulaşırken, ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 103,5 olarak gerçekleşmiştir. İzmir'den en çok ihracat yapılan ülkeler arasında ilk 5 sırada; AB ülkeleri ile ABD yer almaktadır. İthalat yapılan ülkeler de ise; birinci sıradaki Rusya'nın ardından Almanya, ABD, İtalya ve Çin gelmektedir.

Tablo 3. İzmir'den En Çok İhracat Yapılan İlk 10 Ülke (ABD Dolar)

Sıra No 2009	Ülke	2009 Ocak-Haziran
1	Almanya	297.212.526
2	A.B.D.	192.672.579
3	İtalya	167.720.299
4	İngiltere	132.296.253
5	Fransa	130.439.729
6	İspanya	114.724.675
7	B.A.E.	90.786.234
8	Hollanda	89.956.264
9	İran	88.234.538
10	Mısır	80.836.548

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)

Not: Firma vergi kimlik numaralarının bağlı olduğu ile göre

Tablo 4. İzmir’de En Çok İthalat Yapılan İlk 10 Ülke (ABD Dolar)

Sıra No	Ülke	2009 Ocak-Haziran
1	Rusya Federasyonu	347.991.470
2	Almanya	309.017.943
3	A.B.D.	244.262.730
4	İtalya	155.308.894
5	Çin	153.782.199
6	İngiltere	112.711.277
7	Fransa	105.762.148
8	İspanya	88.204.799
9	Hollanda	76.400.757
10	Ukrayna	67.769.631

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)

Not: Firma vergi kimlik numaralarının bağlı olduğu ile göre

2009 yılı ilk 6 ayında İzmir’in en çok ihraç ettiği ürünler arasında; tütün, demir-çelik, konfeksiyon ürünleri, motorlu kara taşıtları vb, makine cihazlarının yer aldığı görülmektedir.

Tablo 5. İzmir’den En Çok İhracat Yapılan İlk 10 Sektör (ABD Dolar)

Sıra No	Sektör	2009 Ocak-Haziran
1	Demir ve çelik	269.576.254
2	Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	218.321.602
3	Kazan: makina ve cihazlar, aletler, parçaları	214.290.109
4	Örme giyim eşyası ve aksesuarları	208.787.056
5	Motorlu kara taşıtları, traktör, bisiklet, motosiklet ve diğer	172.315.081
6	Yenilen meyvalar, kabuklu yemişler, turunçgil ve kavun kabuğu	161.265.953
7	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarları	154.981.108
8	Plastik ve plastikten mamul eşya	128.105.905
9	Tuz, kükürt, toprak ve taşlar, alçılar ve çimento	95.456.511
10	Elektrikli makina ve cihazlar, aksam ve parçaları	72.697.362

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)

Not: Firma vergi kimlik numaralarının bağlı olduğu ile göre

Bu ürünlerden bazıları ithal edilen ürünler arasında da yer almakta olup, ilk 5 içerisinde mineral yakıtların, demir-çeliğin, motorlu kara taşıtların, makine ve cihazların ve plastiğin bulunduğu görülmektedir.

Tablo 6. İzmir’de En Çok İthalat Yapılan İlk 10 Fasıll (ABD Dolar)

Sıra No	Fasıll Adı	2009 Ocak-Haziran
1	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve müstahsalları, muımlar	338.256.787
2	Demir ve çelik	282.887.952
3	Motorlu kara taşıtları, traktör, bisiklet, motosiklet ve diğer	231.361.938
4	Kazan: makina ve cihazlar, aletler, parçaları	202.823.284
5	Plastik ve plastikten mamul eşya	157.737.482
6	Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	133.451.046
7	Elektrikli makina ve cihazlar, aksam ve parçaları	115.220.528
8	Kağıt ve karton: kağıt hamurundan kağıt ve kartondan eşya	103.764.697
9	Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahzarları	90.506.754
10	Organik kimyasal müstahsallar	62.914.503

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)

Not: Firma vergi kimlik numaralarının bağlı olduğu ile göre

İzmir genelinde ihracatın sorunlarına baktığımızda Türkiye geneliyle sorunların benzeştiği görülmektedir.

İzmir’de de döviz kurunun düşük seyretmesi veya sık sık değişmesi (istikrarsız olması) ihracatın gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir. Özellikle son yıllarda değerlenen Türk Lirası ile alım yapan ihracatçının girdi maliyetleri yükselmekte, bunun sonucunda da birim ihraç fiyatları eski yıllara oranla artış göstermektedir.

İthalatla ihracat birbirini tamamlayan iki unsurdur. Bu nedenle Hükümet, katma değeri yüksek ve teknoloji yoğun üretime önem vermesinin yanı sıra dış ticaret açığını azaltacak ihracat kalemlerinin artırılması yönünde tedbirler almalıdır. Eğer bu çözüm önerileri dikkate alınırsa Ege Bölgesi ve kentimiz ihracatının bugünkü konumundan çok daha ilerilerde olacağı düşünölmektedir.

İzmir Alsancak Limanı, yıllık yaklaşık 850 bin konteyner yükleme kapasitesi ve elverişli doğal konumu itibariyle Bölgede alternatifsiz tek konteyner limanı ve Türkiye’nin en önemli konteyner ihraç limanı konumundadır. Bölge ihracatının %85-90’ini, ülke ihracatının ise yaklaşık beşte birini gerçekleştirmektedir. (ALPTEKİN Erdem UZUNOĞLU Hande, İzmir Dış Ticaretinin Ülkemiz Dış Ticareti İçindeki Önemi, İzmir Ticaret Odası Ar&Ge Bülten, Temmuz 2008.)

Limanın özelleştirilme sürecinin uzaması da limanda gerekli yatırımların yapılmasının önünü tıkamıştır. Dış ticaretimizi önemli derecede etkileyen liman sorununun çözümlenmesiyle kentimizin, ülkemiz dış ticaretindeki önemini daha da fazla arttıracak düşünölmektedir.

İzmir Alsancak Limanı’nın sorunlarının çözölməsi amacıyla; özelleştirmenin tamamlanması, kapasite ve verimliliğin artırılması, büyük konteyner gemileri için limanın derinleştirilmesi ve limanın yükünün azalması için Çandarlı Limanı’nın yapımına bir an evvel başlaması gerekmektedir.

Sonuç

Dış ticaret ile kur arasındaki bir nedensellik ilişkisi olduğu gerçekleştirilen tüm çalışmalar sonucu kabul edilmektedir. Bu etki ülkeden ülkeye, sektörden sektöre ve ülkenin bulunduğu ekonomik konjonktürden konjonktüre değişmektedir.

Yabancı paranın değerinin ulusal para karşısında arttığında ihracatın teşvik edileceği tam tersi durumun ise ithalatın lehine olacağı beklenmektedir. Gelişmekte olan ülke ekonomilerinin döviz kurunu araç olarak kullanıp dış ticaret bilançolarına olumlu etki etmek istedikleri sıklıkla görülmektedir.

Son yıllarda ülkelerin karma rejim sistemlerinden sıyrılıp sabit veya esnek kur sistemlerine yönelmelerinin nedenlerinden birisi de dış ticaretin yönlendirilme isteğinde yatmaktadır.

Ülke içindeki kur hareketlerine göre döviz piyasasına alım ve satım yönünde müdahale eden Merkez Bankaları'nın esnek kur sistemindeki görevi çok daha zordur. Bu sistemde hassas dengelerin gözetilmesi gerekmektedir. Döviz kurunu yukarıya taşıyım ihracatı teşvik edeyim derken, enflasyon da kontrolden kaçırılmamalıdır.

Ülke ekonomisine döviz geliri getiren ve ülke milli gelirine büyük katkılar yapan lokomotif sektör olan ihracatın desteklenmesinin, ilk sıralarda düşünülmesi en akılcı ekonomi politikası olacaktır.

Kaynaklar

- KORKMAZ Abdurrahman, YAMAK Rahmi, Harberger-Laursen-Metzler Etkisi: Literatür ve Türkiye Örneği, Kocaeli Teknik Üniversitesi, <http://www.ktu.edu.tr/yuksekokul/vakfikebir/akorkmaz/yayin/m4.pdf>,(28.01.2008)
- EĞİLMEZ Mahfi, J Eğrisi, Radikal Gazetesi, 17.06.2008.
- KURT Aslı Seda, BİLMAN Mustafa Erhan, J-Eğrisi Hipotezi ve Türkiye'de Kur Oynaklığının Dış Denge Üzerindeki Etkileri
- ALTINOK S., ÇETINKAYA M., Devalüasyon ve Türkiye'de Devalüasyon Uygulamaları ve Sonuçları, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Vol.9, 2003.
- DOĞAN Çetin KORKMAZ Murat, Döviz Kuru Dış Ticaret İlişkisi: Türkiye Örneği, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 15, Sayı: 2, Sayfa: 219-228, Elazığ-2005.
- YAMAK R., KORKMAZ A., Reel Döviz Kuru ve Dış Ticaret Dengesi İlişkisi, İstanbul Üniversitesi Ekonometri ve İstatistik Dergisi, Sayı:2, 2005.
- ZENGİN Ahmet, Reel Döviz Kuru Hareketleri ve Sektörel Dış Ticaret Fiyatları, www.dtm.gov.tr/dtmadmin/upload/EAD/TanitimKoordinasyonDb/reel.doc,(25.01.2009).
- ADANUR AKLAN Necla, Kriz Sonrası Süreçte Türkiye Ekonomisinde Uygulanan Döviz Piyasası Müdahalelerinin Etkinliği, Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi, <http://www.akdeniz.edu.tr/iibf/dergi/Sayi13/10Aklan.pdf>, (13.01.2009).
- PEKER Osman, Reel Döviz Kurunun Dış Ticaret Dengesi Üzerindeki Kısa Ve Uzun Dönem Etkilerinin Ekonometrik Analizi: Türkiye Örneği, 8. Türkiye

Ekonometri ve İstatistik Kongresi, İnönü Üniversitesi, <http://eisemp8.inonu.edu.tr/bildiri-pdf/peker.pdf>, (28 Aralık 2008), Malatya, 24,-25 Mayıs 2007

- BARIŞIK Salih DEMİRCİOĞLU Elmas, Türkiye’de Döviz Kuru Rejimi, Konvertibilete, İhracat-İthalat İlişkisi (1980-2001), ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 2, Sayı 3, 2006.
- ACARAVCI Ali ÖZTÜRK İlhan, Döviz Kurundaki Değişkenliğin Türkiye İhracatı Üzerine Etkisi: Ampirik Bir Çalışma, Review of Social, Economic & Business Studies, Vol.2, www.econturk.org/Turkiyeekonomisi/exchange.doc, (25.01.2009).
- GÜL Ekrem EKİNCİ Aykut, Türkiye’de Reel Döviz Kuru İle İhracat ve İthalat Arasındaki Nedensellik İlişkisi: 1990 – 2006, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 16, Aralık 2006.
- ALDEMİR Şenkan, Türkiye Ekonomisinde Döviz Kurunun Yurtiçi İthalat Fiyatlarına Geçiş Etkisi: 1988-2004, Uluslararası Ekonomi ve Dış Ticaret Politikaları, 2007.
- ALPTEKİN Erdem, UZUNOĞLU Hande, Ege Bölgesindeki İhracatçıların Sektörel ve Ekonomik Sorunları İle Çözüm Yollarına Bir Bakış, İzmir Ticaret Odası-Ar&Ge Bülten, Ağustos 2008.
- ALPTEKİN Erdem, UZUNOĞLU Hande, İzmir Dış Ticaretinin Ülkemiz Dış Ticareti İçindeki Önemi, İzmir Ticaret Odası Ar&Ge Bülten, Temmuz 2008.
- ALPTEKİN Erdem, UZUNOĞLU Hande, İzmir’in Ekonomik Panoraması, İzmir Ticaret Odası Ar&Ge Bülten, Mayıs 2008.
- ALPTEKİN Erdem, İhracat Potansiyelimizin Farkındayız, Peki Yeterince mi?, İzmir Ticaret Odası Ar&Ge Bülten, Şubat 2008.
- Türkiye İstatistik Kurumu Kasım 2008 Dış Ticaret İstatistikleri, www.tuik.gov.tr, (25.01.2009), 30.12.2008.
- ACAR Ozan, Bu Nasıl Ticaret? “Alırken Para Peşin, Satarken Değil”, Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı, <http://www.tepav.org.tr/tur/index.php?type=event&cid=493&title=E>, (06.08.2009).